


## ✓ ส่องเมือง-แท่นไม้คนล้านนา

### ชะตากรรมท่าแห่งวงศพในหล่อง

หลายคนเห็นโลงศพแล้วเกิดอาการขนลุกชันเพราะกลัวว่าจะได้ลงนอน จึงไม่ยอมเข้าใกล้ แต่มีใครบ้างที่จะลดทันท้องนอนในหล่อง หรือโลงศพ นอกจากไปเสียชีวิตตามบ้านเขา ในน้ำที่ไกลๆให้ลตว์ป่า ปลาเกิดและไม่มีตามธรรมชาติ ถ้าอย่างนี้แล้วก็ไม่ต้องนอนบนแท่นของเมืองในหล่อง

วิวัฒนาการจัดการศพของคนล้านนาเริ่มตั้งแต่การใช้ผ้าห่อศพต่อมามีการใช้ฟากไม้ไผ่หุ้มศพ ต่อมามีการสานไม้ไผ่ครอบศพที่เรียกกันว่า "เมว" และที่ลุดสมัยนี้มีหล่องหรือโลงศพ

มาถึงตอนนี้ต้องขออธิบายถึงการเขียนคำว่า "หล่อง" เป็นคำนามออกเสียงตามภาษาเมืองล้านนา ไม่ใช่คำว่า "ล่อง" ซึ่งเป็นคำกริยา หมายถึงการล่องไปตามสายน้ำ ฉะนั้นการเขียนคำว่า "หล่อง" จึงถูกต้องที่สุด โดยเหตุนี้บรรเลี่ยนอักษรล้านนาเขียนดังนี้ "  " จะเห็นว่ามีตัว "ห" นำตัว "ล" แล้วมีวรรณยุกต์ " " (โท)กำกับระดับเสียง

พออุยแสงผู้เชี่ยวชาญในการจัดศพนอนในหล่องท่านเล่าว่า "ในหล่องมีของสำคัญสองสามอย่างเช่นแท่นหรือตะไ่ม้วางรองพื้นหล่องเพื่อยกศพให้สูงกว่าพื้นหล่อง เส้นฝ้ายเส้นใหญ่วางไว้สามช่วงของศพคือช่วงอก ช่วงเอว และช่วงข้อเข่า เพื่อผูกมัดผ้า หรือเสื่อไว้หุ้มรอบศพ นอกจากนี้แล้วยังมีสิ่งของที่ใช้ชั้บดูดของเหลวกลิ่นต่างๆ เช่นใบปะก้วย (ใบฝรั่ง) ชั้ต่างเฟือง แม้ในปัจจุบันใช้กากใบชาก็ก็นักมาก อย่างไรก็ตามขอพูดเรื่องไม้ของเมือง คือการนำไม้ไผ่มาสาน นำมาวางบน



ท่อนไม้ สามท่อนห่างกันพอสมควรกับระยะความยาวของหล่องทำการตอกตะปูให้ไม้ไผ่ติดกับท่อนไม้ แล้วนำไปวางในพื้นที่หล่อง ตอน



★ แท่นของเมือง คือแผงไม้ไผ่ วางรองศพในหล่องหรือโลงศพ.

นี้แหละเขาเรียกว่าแท่นของ(รอง) เมืองว่ากันง่ายๆคือไม่รองศพนั่นเอง"

เหตุที่เรียกชื่อแท่นของเมืองเพราะเชื่อกันว่า ศพคือสิ่งที่ยิ่งใหญ่ปราศจากความโลภโกรธ หลง เสมือนดังเมืองๆหนึ่งที่ทุกคนช่วยกันจัดการ ผู้คนทั้งหมู่บ้านต้องหยุดการทำงานมาหากินมาช่วยงานศพในบางท้องถิ่นกล่าวเป็นพังเพยคำพูดเปรียบเทียบกับ "ขอนแก่นห้ามหมู่บ้าน" คือมีคนตายในหมู่บ้านนั่นเองทุกคนต้องช่วยกันจัดการให้ขอนแก่นออกจากหมู่บ้าน ดังนั้นคนสมัยก่อนเขาจะช่วยเหลือกันโดยไม่ต้องบอกกล่าว ไม่ต้องพิมพ์บัตรเชิญเหมือนสมัยปัจจุบัน

ที่น่าสังเกตุหากเป็นศพผู้เฒ่าลูกหลานมักจะนำเสื่อผืนที่ทำนเคยนำไปรองนอนจำศีลในวันพระมาวางบนแท่นของเมืองนำศพท่านนอนวางบนเสื่อผืนรักผืนโปรด ทำให้เกิดความเชื่อกันว่า ท่านผู้เฒ่าเจ้าของเสื่อได้นอนบนสิ่งที่ท่านชอบ นอนบนแท่นบุญเสมือนนอนจำศีลในวันพระดังท่านมีชีวิตอยู่

ผู้คนในถิ่นล้านนาเมื่อเกิดมาเป็นทารกจะถูกให้นอนในกระด้งไม้ไผ่ เมื่อเติบโตใหญ่แก่เฒ่าตายลงก็ต้องนอนบนไม้ไผ่แท่นของเมือง นับได้ว่าไม้ไผ่มีความสำคัญต่อชีวิตคนเรามาตั้งแต่ไหนแต่ไรมานานเท่าใดไม่มีใครทราบได้ แต่ที่แน่ๆหากตายแล้วญาติก็จะให้ศพนอนบนแท่นของเมืองเหมือนกันทุกคนละเนื้อหมูเขา.

### แหล่งข้อมูล

สัมภาษณ์พ่ออุยอายุ 75 ปี จำนวน 1 คน

ภาพแท่นของเมือง ในศูนย์พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อชุมชนวัดสันกำแพงปลาอ.สันกำแพง จ.เชียงใหม่.

โดยนิคม พรหมมาเทพย์